

**Quickscan natuurtoets herontwikkeling
schaapskooi Balloo**

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in
het kader van natuurwet- en regelgeving*

Colofon

Titel: Quickscan Natuurtoets herontwikkeling schaapskooi Balloo

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 12-249

Status: Definitief rapport

Datum: 10 september 2012

Auteur & onderzoek: Dhr. D.J. (David) Sietses

Eindredactie: Mevr. J.G. (Janneke) Lindenholtz

Opdrachtgever: Gemeente Aa en Hunze

Contactpersoon: Mevr. J.C.M. Knol

EcoGroen Advies BV

Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

I: www.ecogroen.nl

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Gemeente Aa en Hunze heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd in verband met de beoogde herontwikkeling van de in 2011 afgebrande schaapskooi aan de Crabbeweg te Balloo. Als onderdeel van deze herontwikkeling zal naast de herbouw van de schaapskooi ook een wolatelier, een dienstwoning, een paviljoen en extra parkeergelegenheid gerealiseerd worden.

Het onderzoek is gebaseerd op een veldbezoek op 9 juli 2012 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en de gebiedsgerichte natuurbescherming.

Gebiedsgerichte natuurbescherming

Natuurbeschermingswet

Op basis van de ligging van het plangebied buiten de begrenzing van Natura 2000-gebied, de afstand hiertoe en de aard van de werkzaamheden wordt geconcludeerd dat als gevolg van de ruimtelijke ontwikkeling rondom de schaapskooi geen negatieve effecten ontstaan op de instandhoudingsdoelen die gelden binnen Natura 2000-gebied Drentsche Aa.

Hoewel de ontwikkeling vooral gericht is op de herbouw van de schaapskooi, wordt daarnaast ook meer parkeergelegenheid geboden en onder andere een paviljoen gerealiseerd. Als gevolg hiervan wordt verwacht dat de recreatiedruk op het Drentsche Aa gebied ter hoogte van de schaapskooi licht zal toenemen. Dit past in de gewenste recreatiezonering, waarbij recreatie zich meer concentreert op specifieke locaties, waardoor de meer kwetsbare delen van het Natura 2000-gebied meer worden ontzien (afname recreatiedruk). Deze toetsing beperkt zich echter tot de ruimtelijke ontwikkeling en de lokale effecten. De recreatiezonering en de effecten hiervan vormen hier geen onderdeel van en zijn of dienen onderzocht te worden op gebiedsniveau (in het Natura 2000 beheerplan).

Ecologische hoofdstructuur en natuur buiten de EHS

Als gevolg van de voorgenomen maatregelen zal areaalverlies van de EHS optreden, wat in principe gezien wordt als een aantasting van EHS. De aanwezige waarden zijn hier echter dusdanig laag (het betreft met name een parkeerplaats) dat het dan ook maar de vraag of het oppervlakteverlies gezien moet worden als een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS. Tevens verdwijnt mogelijk een deel van gebied dat is aangemerkt als belangrijke waarde buiten de EHS. Ook hier is het aangewezen Natuurdoeltype nagenoeg afwezig, waardoor de effecten zeer beperkt zullen zijn. Of het areaalverlies van beide gebieden kan worden toegelaten, vervangbaar is en of er compensatieopgaven opgesteld moeten worden is afhankelijk van hoe het bevoegd gezag dat hier beoordeeld. Wij raden dan ook aan om hierover in contact te treden met de provincie.

Aangetroffen en te verwachten soorten

Uit het ecologische onderzoek komen de volgende zaken naar voren:

- Er zijn geen beschermde of bedreigde planten in het plangebied aanwezig of te verwachten;
- In de aanwezige schuren en bomen zijn geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen te verwachten. Er is geen schade aan vliegroutes of onmisbaar foerageergebied te verwachten;
- Het plangebied vormt zeer beperkt foerageergebied voor das. Vaste verblijfplaatsen van das zijn binnen het plangebied niet aangetroffen, waardoor de plannen ook geen negatief effect op vaste verblijfplaatsen van das zullen hebben. Na de inrichting zullen meer parkeerplaatsen binnen het plangebied aanwezig zijn. De functie van het plangebied voor das zal hierdoor naar verwachting afnemen. Beoordeeld is dat het plangebied in de huidige situatie voor das zeer beperkt foerageergebied vormt en er voldoende foerageergebied overblijft in de nabije omgeving, waardoor de plannen de functionele leefomgeving van das niet aantasten. Aanwezigheid van overige zwaardere beschermde grondgebonden zoogdieren zijn niet binnen het plangebied aangetoond of te verwachten;
- Verspreid in het gebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde zoogdiersoorten aangetoond of te verwachten;
- In het plangebied is broedgebied aanwezig voor algemene broedvogels van bos struweel. Er zijn geen nesten van broedvogels met jaarrond beschermde nesten aanwezig of te verwachten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden;
- Aanwezigheid van vissen en voortplanting van amfibieën kan binnen het plangebied worden uitgesloten omdat hier permanent oppervlaktewater ontbreekt;
- Laag beschermde amfibieën zijn mogelijk voortplantend en overwinterend aanwezig in het plangebied. Zwaardere beschermde amfibieën worden niet verwacht;
- Er zijn geen reptielen of beschermde ongewervelden en weekdieren aangetoond of te verwachten.

Vervolgstappen en mitigerende maatregelen

- Werkzaamheden die nesten of andere vaste rust- en verblijfplaatsen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor begin maart en na half juli. Overigens wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Houtduif kan namelijk nog tot half november tot broeden komen;
- Voor de in het plangebied (mogelijk) voorkomende laag beschermde amfibieën en grondgebonden zoogdieren geldt in deze situatie automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor geen verplichte vervolgacties voor deze soorten noodzakelijk zijn.

Inhoud

Samenvatting

1	Inleiding.....	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Huidige situatie.....	1
1.3	Beoogde ontwikkelingen	2
1.4	Algemene opzet van dit rapport.....	3
2	Beschermde flora en fauna	4
2.1	Wettelijk kader	4
2.2	Onderzoeksmethode	4
2.3	Flora.....	4
2.4	Broedvogels	5
2.5	Zoogdieren.....	5
2.6	Vissen en amfibieën.....	7
2.7	Overige soorten	7
2.8	Conclusies beschermde en bedreigde flora en fauna	7
3	Gebiedsgerichte natuurbescherming	8
3.1	Inleiding	8
3.2	Natuurbeschermingswet 1998	8
3.3	Ecologische Hoofdstructuur	10
3.4	Natuur buiten de EHS	12
4	Geraadpleegde bronnen	14

Bijlagen

- 1 Inrichtingsschets schaapskooi en omgeving
- 2 Wettelijk kader Flora- en faunawet
- 3 Instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebied Drentsche Aa

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van gemeente Aa en Hunze heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd in verband met de beoogde herontwikkeling van de in 2011 afgebrande schaapskooi aan de Crabbeweg te Balloo (figuur 1.1). Als onderdeel van deze herontwikkeling zal naast de herbouw van de schaapskooi ook een wolatelier, een dienstwoning, een paviljoen en extra parkeergelegenheid gerealiseerd worden.

De Flora- en faunawet, Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (Ecologische Hoofdstructuur, EHS) en de Natuurbeschermingswet 1998 verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en hun habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet en het EHS-beleid. Beschreven wordt welke natuurwaarden (in potentie) aanwezig zijn en welke consequenties dit mogelijk heeft.

Figuur 1.1 Ligging van het plangebied (gele lijn) ten noorden van de kern Balloo.

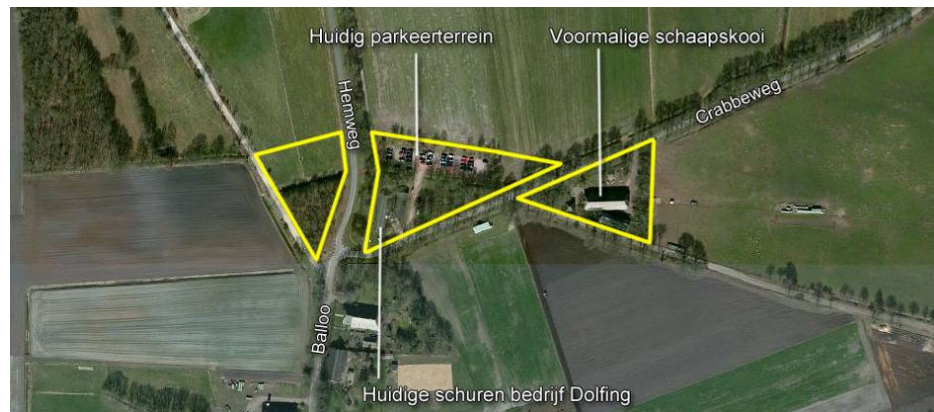
1.2 Huidige situatie

De planlocatie ligt ten noorden van de kern Balloo. Het plangebied kan worden ingedeeld in drie percelen (figuur 1.2). In het oostelijke perceel bevond zich de schaapskooi die in oktober 2011 afbrandde. Hier bevindt zich nu enkel nog de oude stalvloer. Rondom de locatie van de voormalige schaapskooi is erfbeplanting aanwezig en nog enkele schuurtjes. Het gehele perceel wordt omgeven door oude houtwallen die voornamelijk uit beuk en zomereik bestaan. Permanent oppervlaktewater ontbreekt hier (figuur 1.3).

Het westelijk deel bestaat momenteel uit bos en grasland. Aan de oost- en noordkant van het bosperceel ligt een greppel waarin geen permanent oppervlaktewater aanwezig is.

Het middelste perceel bestaat in de huidige situatie uit een parkeerterrein, twee schuren van het bedrijf Dolfing en een bosdeel (figuur 1.4). Het parkeerterrein wordt omgeven door aangeplante sierstruiken en aan de noordkant een bomensingel. Het bosperceel wordt omgeven door een greppel, maar ook deze is niet permanent waterhoudend.

Het oostelijke perceel en het middelste perceel liggen, met uitzondering van de schuren, binnen de begrenzing van de EHS. Het westelijke perceel ligt niet binnen de begrenzing van de EHS. Op circa 100 meter afstand ten oosten van het plangebied bevindt zich Natura 2000-gebied Drentsche Aa.

Figuur 1.2 Overzicht van het plangebied met de drie percelen.

Figuur 1.3 Op het oostelijke perceel is de oude stalvloer van de voormalige schaapskooi nog zichtbaar.

Figuur 1.4 Uitzicht vanaf de Crabbeweg in oostelijke richting over het middelste perceel. Achter de schuur in de afbeelding bevindt zich de parkeerplaats.

1.3 Beoogde ontwikkelingen

De plannen bestaan uit de wederopbouw van de schaapskooi op het oostelijke perceel. Tevens worden hier een wolatelier en dienstwoning gerealiseerd. Op het middelste perceel wordt de bestaande parkeerplaats vervangen en uitgebreid naar 50 parkeerplaatsen. Tevens wordt hierbij een bescheiden paviljoen gerealiseerd dat moet gaan dienen als informatiepunt en theehuis. Op de locatie van de schuren wil bedrijf Dolfig nieuwe bedrijfsbebouwing realiseren. De schuren zullen ten behoeve hiervan worden verwijderd. Op het westelijk gelegen perceel aan de overzijde van de Hemweg wordt mogelijk een overloop gecreëerd voor de nieuwe parkeerplaats, waarbij het plan is om halfverharding aan te brengen.

1.4 Algemene opzet van dit rapport

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op één locatiebezoek en bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen). Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en mogelijke beperkingen in relatie tot vigerende natuurwet- en regelgeving is het volgende in beeld gebracht:

- In hoofdstuk 2 is nagegaan welke beschermde planten en diersoorten binnen de invloedssfeer van de plannen voorkomen of kunnen voorkomen en wordt getoetst aan de Flora- en faunawet;
- In hoofdstuk 3 is in kaart gebracht welke gebiedsgerichte natuurbescherming (Natura 2000-gebied, EHS en Natuur buiten de EHS) uitwerking heeft in het onderzoeksgebied.

Uit het totaal aan verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de mogelijke effecten van beoogde ruimtelijke ingrepen op aanwezige beschermde soorten en gebieden. Daarbij wordt ook kort ingegaan op mogelijkheden tot mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen.

2 Beschermde flora en fauna

2.1 Wettelijk kader

De Flora- en faunawet (Ffwet) verplicht een ieder die ruimtelijke ingrepen of andere activiteiten wil ontplooiën, na te gaan in hoeverre dit negatieve effecten kan hebben op van nature in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten – ongeacht of deze beschermd zijn of niet. De zorgplicht van artikel 2 uit de Flora- en faunawet stelt dat optredende negatieve effecten zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd dienen te worden. Voor schade aan juridisch zwaarder beschermde soorten kan de aanvraag van een ontheffing van de Flora- en faunawet bij het Ministerie van EL&I noodzakelijk zijn. Voor een nadere toelichting op de Flora- en faunawet wordt verwezen naar bijlage 2.

2.2 Onderzoeksmethode

Voorliggende ecologische beoordeling is voor een belangrijk deel gebaseerd op een locatiebezoek op 9 juli 2012. Tijdens dit veldbezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2- en 3-soorten) en aan bedreigde (Rode Lijst) soorten. Voor zover mogelijk zijn alle soortgroepen geïnventariseerd. In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en expert judgement is vervolgens een uitspraak gedaan over (mogelijk) aanwezige beschermde soorten. In onderstaande paragrafen worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het onderzoeksgebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten.

2.3 Flora

Binnen het plangebied is geen beschermde of bedreigde flora aangetroffen. Gezien de aangetroffen soortensamenstellingen en de terreingesteldheid wordt niet verwacht dat beschermde of bedreigde flora binnen het plangebied voorkomt. Het nemen van mitigerende maatregelen om overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet te voorkomen, is hier voor flora dan ook niet aan de orde.

Wel zijn binnen het plangebied algemene soorten aangetroffen die indicatief zijn voor een zandige bodem. Binnen het plangebied zijn veel oude boomsingels aanwezig die met name uit beuk en zomereik bestaan. Het bosdeel dat zich op het middelste perceel bevindt (zie figuur 1.2) zijn boomsoorten aangetroffen als zomereik, gewone esdoorn, ruwe berk en Amerikaanse vogelkers. De ondergroei bestaat hier bijna volledig uit grote brandnetel. Dit duidt op grote hoeveelheden stikstof in de bodem, wat verklaard kan worden door het mest- en groenafval dat hier gedeponeerd wordt. Andere soorten betreffen kweek, grote weegbree, zevenblad en dagkoekoeksbloem.

In het bosdeel op het westelijk gelegen perceel (figuur 1.2) werden naast bovengenoemde soorten ook kleeftkruid, gewone hennepnetel, gewone braam, roze winterpostelein, gewone salomonszegel, liguster en hazelaar aangetroffen. Ook hier wordt de aanwezigheid van soorten die indicatief zijn voor een wat voedselrijkere grond verklaard door de aanwezigheid van mest- en groenafval dat hier over het perceel wordt uitgespreid.

Langs de bermen van de wegen zijn algemene soorten van grasland aangetroffen als engels raaigras, grote weegbree, witte klaver, madelief en gewone paardenbloem. In de greppels werden soorten aangetroffen van een wat ruigere klasse als harig wilgenroosje, pitrus, haagwinde en moerasspirea.

2.4 Broedvogels

Algemeen

Aangezien voorliggend onderzoek een quickscan betreft, is geen systematische broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Toch kan op basis van soortwaarnemingen, biotoopeisen, terreinkenmerken, expert judgement en bekende ecologische principes beoordeeld worden welke soorten aanwezig kunnen zijn.

In deze paragraaf wordt hoofdzakelijk aandacht besteed aan broedvogels met jaarrond beschermde nesten (zie kader 1). Daarnaast wordt kort ingegaan op de meer algemeen voorkomende broedvogels.

Kader 1 Jaarrond beschermde nesten van broedvogels

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de ooievaar, boomvalk, buizerd, havik, ransuil, roek, wespandief, zwarte wouw, slechtvalk, sperwer, steenuil, kerkuil, oehoe, gierzwaluw, grote gele kwikstaart en huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Tijdens het veldonderzoek zijn alle bomen, de aanwezige schuren en omgeving onderzocht op de aanwezigheid van broedplaatsen van vogels met een jaarrond beschermde nestplaats. Deze zijn niet in het plangebied of directe omgeving aangetroffen. Negatieve effecten op deze soorten zijn zodoende als gevolg van de beoogde plannen niet te verwachten.

Overige broedvogels

In het plangebied kunnen diverse broedvogels van bos en struweel tot broeden als roodborst, vink, boomkruiper, pimpelmees, zanglijster, merel en koolmees. In de open schuur is een ongebruikt nest van houtduif aangetroffen.

Alle broedvogels zijn gedurende hun broedseizoen beschermd en mogen in het kader van de Flora- en faunawet in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor verstoring tijdens het broedseizoen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige geschikte broedbiotoop overigens wel tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

Voor de meeste van de aanwezige soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar en in het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Houtduif kan namelijk zelfs tot november broeden. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Door de uitvoering op te starten buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels, is het mogelijk verstoring of beschadiging van broedbiotopen van vogels te voorkomen.

2.5 Zoogdieren

Zwaarder beschermde soorten

Op het zandpad langs het meest westelijke perceel zijn tijdens het veldonderzoek pootafdrukken aangetroffen van de zwaar beschermde das (Ff-wet tabel 3) (figuur 2.1B). dassen leven in groepsverband en hebben als vaste verblijfplaats een hoofdburcht. Naast een hoofdburcht, die vaak meerder in- en uitgangen heeft, maakt de soort vaak meerdere vluchtpijpen die uit één enkele pijp bestaan. Het gehele plangebied is onderzocht op de aanwezigheid van graafsporen, burchten en vluchtpijpen van das. Deze zijn binnen het plangebied niet aangetroffen. Wel is een hol aangetroffen aan de bosrand ten westen van het plangebied. Het gaat hier zeer waarschijnlijk om een vluchtpijp van das (figuur 2.1C). De hoofdburcht is echter niet aangetroffen.

Omdat binnen het plangebied vaste verblijfplaatsen van Das ontbreken, wordt geconcludeerd dat het plangebied voor das enkel fungeert als zeer beperkt foerageergebied en zeker niet

onmisbaar is omdat in de omgeving zeer veel foerageergebied beschikbaar is. Na de inrichting zullen meer parkeerplaatsen binnen het plangebied aanwezig zijn. De functie van het plangebied voor das zal hierdoor naar verwachting afnemen. Omdat beoordeeld is dat het plangebied in de huidige situatie voor das zeer beperkt foerageergebied vormt en er voldoende foerageergebied overblijft in de nabije omgeving, zullen de plannen de functionele leefomgeving van das niet aantasten.

Aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van overige zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren als Eekhoorn kan worden uitgesloten omdat van deze soorten geen sporen (nesten en vraatsporen) zijn aangetroffen in het plangebied.

In de eventueel te verwijderen bomen zijn daarnaast geen holten of spleten aangetroffen die geschikt kunnen zijn als vaste verblijfplaats van strikt beschermde vleermuizen. De te verwijderen schuren bestaan uit enkele muren of zijn geheel open, zodat de schuren hier niet als vaste verblijfplaats voor vleermuizen kunnen dienen. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn door de beoogde plannen dan ook niet in het geding.

Wel is het mogelijk dat de aanwezige bomensingels als oriëntatiepunt voor vleermuizen dienen tijdens de verplaatsing. In de toekomst blijven de bomensingels behouden waardoor een eventuele vliegroute niet in het geding komt. Daarnaast dient het plangebied mogelijk als foerageergebied voor enkele vleermuissoorten. Het plangebied zal echter met de nieuwe inrichting ook in de toekomst geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen vormen. Van schade aan een onmisbare vliegroute of foerageergebied van vleermuizen is zodoende geen sprake.

Laagbeschermde soorten

Binnen het plangebied zijn een aantal vaste verblijfplaatsen van laag beschermde zoogdiersoorten aangetoond of te verwachten, namelijk bosmuis, egel, mol en konijn. Voor deze tabel 1-soorten geldt in geval van ruimtelijke ontwikkelingen automatisch vrijstelling van de ontheffingsplicht, zodat het nemen van vervolgstappen niet noodzakelijk is.

Schade aan genoemde algemene en laag beschermde zoogdieren kan – indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat – geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart - augustus). De minst schadelijke periode is september - november (mits vorstvrij).

2.6 Vissen en amfibieën

Aangezien permanent oppervlaktewater ontbreekt in het plangebied is de aanwezigheid van vissen en voortplanting van amfibieën uitgesloten. Wel kan een klein aantal algemene amfibieën overwinterend worden aangetroffen in de strooisellaag binnen het plangebied. Het gaat hier om algemene en laag beschermde soorten als Bruine kikker, Kleine watersalamander en Gewone pad.

Bij de planrealisatie zouden exemplaren en verblijfplaatsen van dergelijke amfibieën verloren kunnen gaan. Voor deze soorten geldt echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze soorten niet aan de orde is.

Overwintering van zwaarder beschermde amfibieënsoorten wordt uitgesloten op basis bekende verspreidingsgegevens (Uchelen, E. van 2010) en het ontbreken van geschikt leefgebied in de nabije omgeving.

2.7 Overige soorten

Gezien de terreingesteldheid van het onderzoeksgebied en bekende verspreidingsgegevens, kan verder worden geconcludeerd dat geen reptielen, beschermde dagvlinders, libellen en overige ongewervelden aanwezig en te verwachten zijn in het plangebied.

2.8 Conclusies beschermde en bedreigde flora en fauna

Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van deze soorten te worden gestart. Voor de aanwezige soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Wanneer de werkzaamheden door bepaalde redenen toch in het broedseizoen dienen plaats te vinden, kan een broedvogelcheck worden uitgevoerd om te bepalen of er daadwerkelijk broedvogels in en rondom het plangebied aanwezig zijn. Wanneer geen broedvogels aanwezig zijn, kunnen de werkzaamheden in principe wel plaats vinden. Gezien de bosrijke omgeving is het echter onwaarschijnlijk dat er geen vogels tot broeden komen.

Geconcludeerd wordt dat mitigerende en compenserende maatregelen voor overige soortgroepen (flora, zoogdieren, vissen, amfibieën, reptielen en ongewervelden) niet noodzakelijk zijn. Bij de beoogde plannen gaan mogelijk wel exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag-beschermde zoogdieren en amfibieën verloren. Voor genoemde soorten die binnen de Flora- en faunawet laag beschermd zijn, geldt echter automatisch vrijstelling van de ontheffingsplicht. Schade aan deze soorten kan wel geminimaliseerd worden – indien de planning van de activiteiten dit toelaat – door de werkzaamheden in het plangebied zoveel mogelijk uit te voeren in de periode september- december (mits vorstvrij).

3 Gebiedsgerichte natuurbescherming

3.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en beleidskaders zijn daarbij van belang:

- Internationaal (wetgeving), in Nederland de 'Natuurbeschermingswet 1998', waarin onder andere opgenomen de Natura 2000-gebieden (Europese Vogel- en Habitatrichtlijn);
- Nationaal (beleid), beschreven in de 'Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte', waarin opgenomen de Ecologische Hoofdstructuur;
- Provinciaal (beleid), veelal opgenomen in Omgevingsplannen of Streekplannen. Betreft bescherming van natuur buiten de EHS zoals ganzenfoeragegebied en weidevogelgebied.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke activiteiten buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten. In de onderstaande paragrafen wordt kort ingegaan op de eventuele effecten die de geplande werkzaamheden kunnen hebben op nabijgelegen gebieden met een beschermingsstatus.

3.2 Natuurbeschermingswet 1998

Wettelijk kader

In de Natuurbeschermingswet is de bescherming geregeld van Habitat- en Vogelrichtlijngebieden -de Natura 2000-gebieden- en Beschermde Natuurmonumenten. De beschermde waarden van een Natura 2000-gebied worden uitgedrukt in de vorm van instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen, habitatsoorten (plant- en diersoorten) en vogels.

Iedereen die vermoedt of kan weten dat zijn handelen of nalaten, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, nadelige gevolgen voor een Natura 2000-gebied kan hebben, is verplicht deze handelingen achterwege te laten of te beperken als dit niet mogelijk is (Ministerie LNV 2005). Ook voor nieuwe plannen geldt dat goedkeuring noodzakelijk is van bevoegd gezag. Om goedkeuring of een vergunning te verkrijgen dient de initiatiefnemer van een (mogelijk) schadelijke activiteit of ingreep informatie aan te leveren over de effecten op instandhoudingsdoelstellingen in de vorm van een zogenaamde habitattoets. Voorafgaande aan een dergelijke toetsing wordt vaak een verkennend (oriënterend) onderzoek uitgevoerd. In de oriëntatiefase wordt onderzocht of de activiteit (plan, project of handeling) tegen het licht van de instandhoudingsdoelstellingen, schadelijke gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, en zo ja, of deze gevolgen significant kunnen zijn. Voorliggende toetsing betreft een dergelijk oriënterend onderzoek.

Selectie van gebied dat effect kan ondervinden

Het plangebied ligt op circa 100 meter afstand van de begrenzing van Natura 2000-gebied Drentsche Aa (figuur 3.1). Het Natura 2000-gebied de Drentsche Aa is aangewezen als speciale beschermingszone voor zeventien habitattypen, vijf habitatrichtlijnsoorten en drie broedvogelsoorten (tabel 3.1). Gezien de korte afstand tot het gebied kunnen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen niet op voorhand worden uitgesloten en wordt onderstaand beoordeeld of de plannen negatieve effecten hierop kunnen hebben.

Overige gebieden die onder de Natuurbeschermingswet vallen liggen op ruime afstand (verder dan vijf kilometer) van het plangebied. Op basis van deze afstand ontbreekt een ecologische relatie tussen het plangebied en overige beschermde gebieden. Geconcludeerd wordt dan ook dat negatieve effecten op verder weg gelegen gebieden die onder de Natuurbeschermingswet vallen, kunnen worden uitgesloten.

Figuur 3.1 Ligging van het plangebied ten opzichte van de begrenzing van Natura 2000-gebied Drentsche Aa.

Tabel 3.1 Overzicht van habitattypen en soorten in het Natura 2000-gebied Drentsche Aa. In bijlage 3 zijn de instandhoudingsdoelen voor de habitats en (vogel)soorten van het Natura 2000-gebied weergegeven.

Habitattypen
Stuifzandheiden met struikhei, Binnenlandse kraaiheibegroeiingen, Zure vennen, Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels), Vochtige heiden (hogere zandgronden), Droge heiden, Jeneverbesstruwelen, Heischrale graslanden, Blauwgraslanden, Actieve hoogvenen (heideveentjes), Overgangs- en trilvenen (trilvenen en veenmosrietlanden), Pioniervegetaties met snavelbiezen, Eikenhaagbeukenbossen (hogere zandgronden), Oude eikenbossen, Hoogveenbossen en Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen).
Habitatsoorten
rivierprik, bittervoorn, grote modderkruiper, kleine modderkruiper en kamsalamander
Broedvogels
watersnip, paapje en grauwe klauwier.

Effectbeoordeling Natura 2000-gebied Drentsche Aa

Omdat het plangebied buiten Natura 2000-gebied gelegen is, kunnen enkel effecten optreden als gevolg van externe werking. Deze term wordt gehanteerd voor effecten die optreden binnen de begrenzing van Natura 2000-gebied door ontwikkelingen buiten de begrenzing. Effecten als gevolg van oppervlakteverlies, versnippering en mechanische effecten zullen zodoende niet optreden. Gezien de voorgenomen plannen voor de herontwikkeling van de schaapskooi te Balloo en omgeving, wordt ingeschat dat mogelijke effecten kunnen optreden door verstoring als gevolg van de aanlegwerkzaamheden. Van de aangewezen soorten zijn alleen de kwalificerende broedvogels hiervoor gevoelig. Omdat de geplande werkzaamheden buiten het broedseizoen zullen worden uitgevoerd, worden geen effecten verwacht op de aangewezen vogelsoorten.

Hoewel de ontwikkeling vooral gericht is op de herbouw van de schaapskooi, wordt daarnaast ook meer parkeergelegenheid geboden en onder andere een paviljoen gerealiseerd. Als gevolg hiervan wordt verwacht dat de recreatiedruk op het Drentsche Aa gebied ter hoogte van de schaapskooi licht zal toenemen. Dit past in de gewenste recreatiezonering, waarbij recreatie zich meer concentreert op specifieke locaties, waardoor de meer kwetsbare delen van het Natura 2000-gebied meer worden ontzien (afname recreatiedruk). Het totale aantal bezoekers van het Drentsche Aa gebied zal als gevolg van de ontwikkelingen niet toenemen. Netto neemt de recreatiedruk op het Natura 2000 gebied dus niet toe, maar er vindt enkel een verschuiving

plaats. Deze toetsing beperkt zich echter tot de ruimtelijke ontwikkeling en de lokale effecten. De recreatiezonering en de effecten hiervan vormen hier geen onderdeel van en zijn of dienen onderzocht te worden op gebiedsniveau (in het Natura 2000 beheerplan).

Effecten als gevolg van een toename van de stikstofdepositie op gevoelige habitats worden eveneens niet verwacht. Het type schaapskooi en vee aantallen blijven hetzelfde als voor de brand. De provincie Drenthe (contactpersoon de heer B. Klijs) stelt zich op het standpunt dat de schaapskooi ten aanzien van de Natuurbeschermingswet onder 'bestaand gebruik' valt. De schaapskooi stond er immers al sinds 1984 en is toen vergund volgens de toen geldende regels en wetten terwijl de Natuurbeschermingswet pas sinds 1 oktober 2005 van kracht is. Nu de schaapskooi vernietigd is door brand is er niet direct sprake van het einde van de inrichting c.q. van de vergunde activiteit. Er is sprake van herbouw en de activiteit begrazen met schapen gaat ondertussen gewoon door. Ten aanzien van de herbouw van de schaapskooi is geen toetsmoment nodig en daarom is er ook geen sprake van vergunningsplicht.

Conclusie Natuurbeschermingswet

Op basis van de ligging van het plangebied buiten de begrenzing van Natura 2000-gebied, de afstand hiertoe en de aard van de werkzaamheden wordt geconcludeerd dat als gevolg van de ruimtelijke ontwikkeling rondom de schaapskooi geen negatieve effecten ontstaan op de instandhoudingsdoelen die gelden binnen Natura 2000-gebied Drentsche Aa.

Hoewel de ontwikkeling vooral gericht is op de herbouw van de schaapskooi, wordt daarnaast ook meer parkeergelegenheid geboden en onder andere een paviljoen gerealiseerd. Als gevolg hiervan wordt verwacht dat de recreatiedruk op het Drentsche Aa gebied ter hoogte van de schaapskooi licht zal toenemen. Dit past in de gewenste recreatiezonering, waarbij recreatie zich meer concentreert op specifieke locaties, waardoor de meer kwetsbare delen van het Natura 2000-gebied meer worden ontzien (afname recreatiedruk). Deze toetsing beperkt zich echter tot de ruimtelijke ontwikkeling en de lokale effecten. De recreatiezonering en de effecten hiervan vormen hier geen onderdeel van en zijn of dienen onderzocht te worden op gebiedsniveau (in het Natura 2000 beheerplan).

3.3 Ecologische Hoofdstructuur

Beleid

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte is één van de structuurschema's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De visie richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling is de Ecologische Hoofdstructuur opgesteld.

De kern van de bescherming van de EHS is landelijk gelijk: volgens de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte geldt voor nieuwe ontwikkeling binnen de groene contouren van de EHS dat de wezenlijke kenmerken en waarden geen negatieve effecten mogen ondervinden. Voor ingrepen binnen de EHS die de wezenlijke kenmerken of waarden toch aantasten geldt het 'nee, tenzij-beleid' wat betekent dat ingrepen alleen mogelijk zijn onder voorwaarden. Er moet sprake zijn van zwaarwegend maatschappelijk belang, er ontbreken redelijke alternatieven en er vindt kwantitatieve en kwalitatieve compensatie plaats. Hierbij worden zogenaamde EHS-spelregels gehanteerd: herbegrenzing van de EHS, saldering van negatieve effecten en toepassing van het compensatiebeginsel.

Het beleid ten aanzien van de EHS binnen de provincie Drenthe is sinds november 2011 vastgelegd in de Provinciale omgevingsverordening Drenthe (POV) (Provincie Drenthe, 2011). Volgens de Provinciale omgevingsverordening ligt het plangebied deels in gebied dat is aangemerkt als EHS (zie figuur 3.2). Voor ontwikkelingen die plaats vinden binnen gebied dat begrensd is als EHS, geldt dat deze getoetst moeten worden aan het EHS-beleid.

Significante aantasting van deze wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS is zoals gezegd niet toegestaan, tenzij er sprake is van het ontbreken van reële alternatieven en er redenen zijn van groot openbaar belang. Wanneer niet teruggevallen kan worden op het tenzij-gedeelte van het beschermingskader, zal aangetoond moeten worden dat door de plannen de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet significant aangetast worden. Hierbij dient te worden opgemerkt dat wanneer bij een ontwikkeling geen wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk is, in de regel niet getoetst hoeft te worden aan het EHS-beleid omdat er dan vanuit wordt gegaan dat de bescherming van de aanwezige waarden zijn

vastgelegd in het bestemmingsplan. Het is echter onduidelijk of ten behoeve van voorgenomen ontwikkelingen een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk is. Zekerheidshalve wordt daarom onderstaand getoetst aan het EHS beleid.

Figuur 3.2 Ligging van het plangebied (geel omlijnd) ten opzichte van de Ecologische hoofdstructuur (groene arcering) (bron: Provincie Drenthe, 2012).

Toetsing wezenlijke kenmerken en waarden

Om te bepalen of door een ingreep significant negatieve effecten op de EHS kunnen optreden, moet eerst in beeld worden gebracht wat de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in het plangebied zijn. De wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in de provincie Drenthe hebben betrekking op de actuele en potentiële waarden gebaseerd op de beoogde natuurkwaliteit voor het gebied. Deze zijn beschreven in de natuurdoelen. De natuurdoelen die aan een gebied worden toegekend hebben specifieke kenmerken en waarden. Die specifieke kenmerken en waarden mogen door een ingreep niet worden aangetast. De natuurdoelen zijn globaal vastgelegd op Ambitiekaart van de Natuurbeheertypen uit het Natuurbeheerplan 2013 (Provincie Drenthe 2012). Op basis van deze kaart blijkt dat binnen en op korte afstand van het plantraject vier Natuurdoeltypen zijn aangemerkt (zie figuur 3.3). Daarnaast is aan een deel van de EHS nog geen natuurdoeltype aangewezen. Het betreft hier het agrarisch land ten noorden van het plangebied en de bosjes rondom de schaapskooi.

Figuur 3.3 Ligging van het plangebied (geel omlijnd) ten opzichte van de Ecologische hoofdstructuur (groene arcering) (bron: Provincie Drenthe, 2012).

Enkel de uitbreiding van het huidige parkeerterrein zal plaatsvinden binnen de Natuurdoeltypen *Bossingel en bosje en Eiken-, dennen, of beukenbos*. Overige maatregelen vinden buiten Natuurdoeltypen plaats.

Naast het voorkomen van specifieke natuurdoelen is de EHS ook van belang als migratieroute voor soorten. Ook mag deze functie niet aangetast worden door ontwikkelingen. Omdat das in de buurt van het plangebied een vaste verblijfplaats heeft, rijst de vraag of de ontwikkelingen negatieve effecten kunnen hebben op de migratiemogelijkheden van das. Das gebruikt met name randen van akkers en houtwallen om te migreren van de verblijfplaats naar foerageergebied. Foerageerroutes blijven onaantast als gevolg van de plannen. Wel is het mogelijk dat in de toekomstige situatie meer recreanten worden aangetrokken rondom de schaapskooi. Dit heeft naar verwachting geen effect op das omdat de soort vooral in de schemering en 's nachts actief is, terwijl activiteiten rondom de schaapskooi juist overdag zullen plaatsvinden. Daarbij zijn er in de omgeving veel geschikte migratieroutes aanwezig waar gebruik van gemaakt kan worden. Negatieve effecten op migratiemogelijkheden van das wordt zodoende uitgesloten.

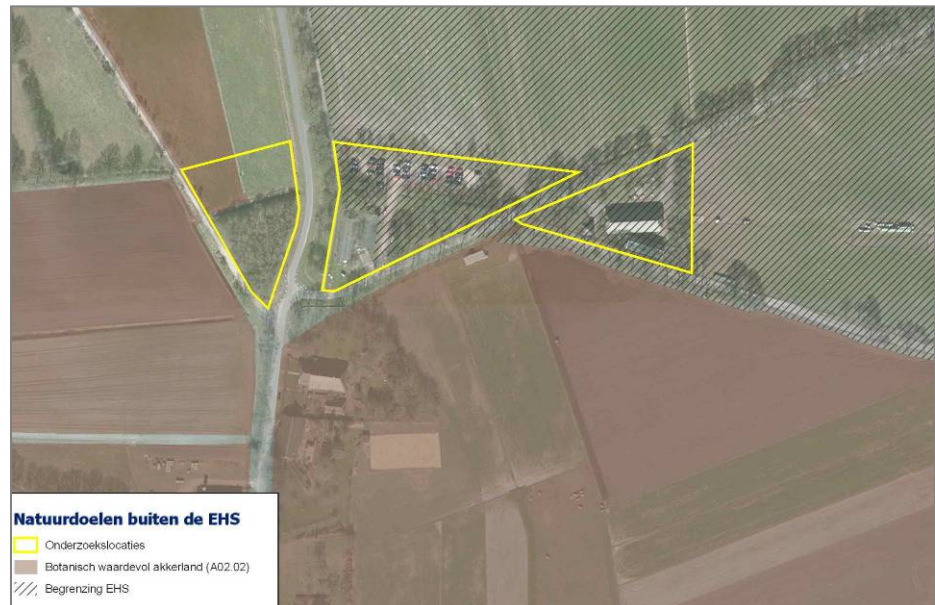
Als gevolg van de voorgenomen maatregelen zal wel areaalverlies van enkele natuurdoeltypen optreden, wat gezien kan worden als een aantasting van EHS. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de reeds aanwezige parkeervoorziening onderdeel uit maakt van de EHS, maar dat de natuurwaarden van de hier aangemerkte Natuurdoeltypen geheel afwezig zijn. Naar verwachting zal als gevolg van de voorgenomen ingrepen een deel van het bosje ten zuiden van de huidige parkeerplaats worden gekapt. De gemeente is echter voornemens om zo veel mogelijk het groene karakter hier te behouden. Het is dan ook maar de vraag of het oppervlakteverlies gezien moet worden als een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS.

Om welk oppervlakte het gaat is echter onduidelijk omdat de exacte inrichtingsplannen nog niet bekend zijn. Wanneer de plannen concreter zijn is het mogelijk noodzakelijk om te bepalen welk areaalverlies optreedt, of dit verlies kan worden toegelaten, vervangbaar is en of er compensatieopgaven opgesteld moeten worden. Hiervoor kan dan een EHS-toets worden uitgevoerd.

Voor dat gestart wordt met een dergelijk onderzoek, raden wij echter aan om in contact te treden met het bevoegd gezag. Omdat het oppervlak van het verloren EHS-deel zeer beperkt is en de natuurwaarden van de planlocatie gering is, wordt aangeraden om met het bevoegd gezag (provincie Drenthe) te overleggen of het nemen van vervolgstappen hier aan de orde zijn.

3.4 Natuur buiten de EHS

Ook buiten de EHS zijn bos- en natuurgebieden aanwezig. Deze gebieden dragen bij aan belangrijke gebiedskenmerken en dienen daarom behouden te blijven. Tot deze gebieden behoren onder andere weidevogel- en ganzengebieden en botanisch waardevolle graslanden. In figuur 3.4 valt te zien dat het agrarische deel van het meest westelijke perceel is aangemerkt als botanisch waardevol grasland. Volgens de huidige inrichtingsschets (bijlage 1) zijn er binnen dit perceel geen ontwikkelingen gepland, waardoor hier ook geen negatieve effecten kunnen ontstaan. Mogelijk zal hier in de toekomst een overloop gecreëerd worden voor de nieuwe parkeerplaats. Op dat moment verdwijnt oppervlak van botanisch waardevol grasland wat als aantasting kan worden beschouwd. De ecologische waarde van het perceel zijn echter dusdanig laag (intensief begraasd grasland) dat het nog maar de vraag is of eventueel oppervlak verlies van dit perceel een negatief effect heeft op belangrijke natuurwaarden buiten de EHS. Wanneer binnen dit deel gewerkt gaat worden, wordt aangeraden om in contact te treden met het bevoegd gezag om te bepalen of vervolgstappen hier noodzakelijk zijn.

Figuur 3.4 Ligging van het plangebied ten opzichte van gebied dat is aangemerkt als natuurwaarden buiten de EHS (Provincie Drenthe, 2012).

4 Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- Broekmeyer, M.E.A. (redactie), (2005). Effectenindicator Natura 2000-gebieden; achtergronden en verantwoording ecologische randvoorwaarden en storende factoren. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 1375.
- Broekmeyer, M.E.A. (2010). Update effectenindicator. Alterra, Alterra-rapport 1976.
- Dienst Regelingen (2009a). Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.
- Dienst Regelingen (2009b). Aangepaste lijst jaar rond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.
- Heusden W.R.M. van & S.J. Vreugdenhil (2008). Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Concept, Versie 1.1. Dienst Landelijk Gebied, Ministerie van LNV.
- Ministerie van EL&I (2011b). Ontwerpbesluit Natura 2000-gebied Drentsche Aa.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV (2005). Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998.
- Ministerie van LNV (2008). Effectenindicator Natura 2000-gebieden. Aanvulling bij het Alterra-rapport 1375 uit 2005.
- Ministeries van LNV en VROM (2007). Spelregels EHS. Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobebating en herbegrenzen EHS.
- Provincie Drenthe (2005). Provinciale omgevingsverordening Drenthe. Vastgesteld door Provinciale Staten op 29 juni 2005. Provincie Gelderland (PS2005-413).
- Provincie Drenthe (2011). Provinciale omgevingsverordening Drenthe.
- Steunpunt Natura 2000 (2007). Toepassing begrippenkader Natuurbeschermingswet 1998. Intern werkdokument voor opstellers beheerplannen Natura 2000 en vergunningverleners Nb-wet. Versie 17-09-2007.
- Steunpunt Natura 2000 (2010). Leidraad bepaling significantie. Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet. Versie 27 mei 2010.
- Uchelen, E. van (red.) (2010). Amfibieën en reptielen in Drenthe; voorkomen en leefwijze. Uitgeverij Profiel, Bedum.

Internet

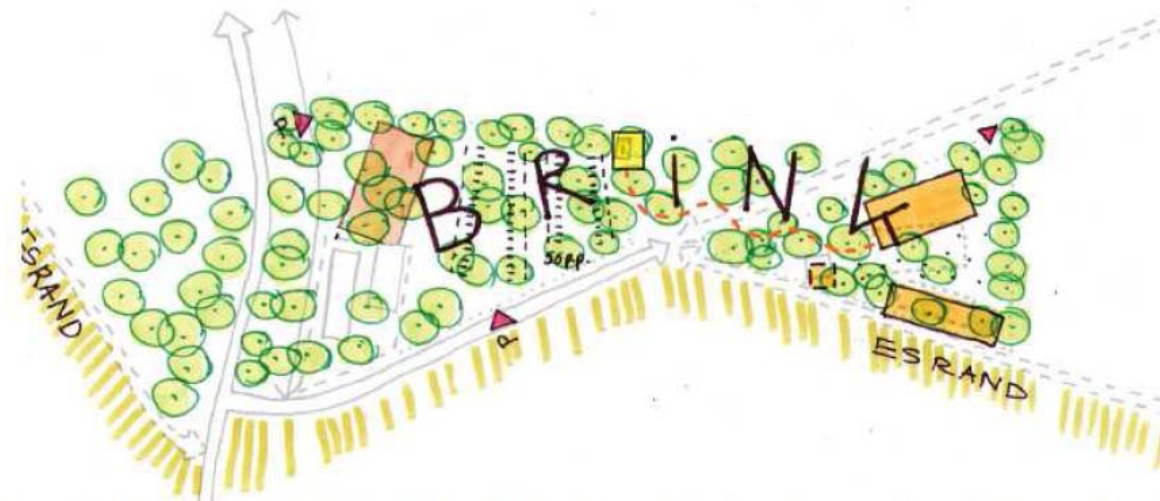
- Ministerie van EL&I (www.rijksoverheid.nl/ www.drloket.nl/).
- Piscaria/ Limnodata Neerlandica (www.limnodata.nl/).
- Provincie Drenthe (2012). Kaartmachine behorend bij 'Atlas Drenthe' <http://www.provincie.drenthe.nl/loket/kaartmateriaal/>
- RAVON (www.ravon.nl/).
- Waarneming.nl, zoogdiervereniging.nl, telmee.nl (websites met soortenwaarnemingen in Nederland).

Bijlagen

Bijlage 1: Inrichtingsschets herontwikkeling schaapskooi en omgeving

Fase 1. Inrichtingsvoorstel brink, parkeerplaatsen, kleinschalig bezoekerspaviljoen, herbouw schaapskooi en dienstwoning en bestaande schuren dhr. Dolfing

Fase 2. Inrichtingsvoorstel brink, parkeerplaatsen, kleinschalig bezoekerspaviljoen, herbouw schaapskooi en dienstwoning met (vervangende) nieuwbouw bedrijfsbebouwing dhr. Dolfing (450m²)

Bijlage 2: Wettelijk kader Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I) of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing

Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling aangepast bij ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Sinds 26 augustus van dat jaar werken we daardoor volgens een nieuw stroomschema (zie volgende pagina). Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn beschermde soorten aanwezig, dan zijn er vaak twee opties:

1) Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld nesten, migratieroutes en foerageergebied. Als u deze veilig stelt door vooraf mitigerende maatregelen te treffen, heeft u mogelijk geen ontheffing meer nodig. Om zeker te zijn dat uw maatregelen voldoende zijn, kunt u ze vóór laten beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.

2) Kan de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen? Dan dient u een reguliere ontheffingsaanvraag in waarbij de onderstaande vragen gesteld worden:

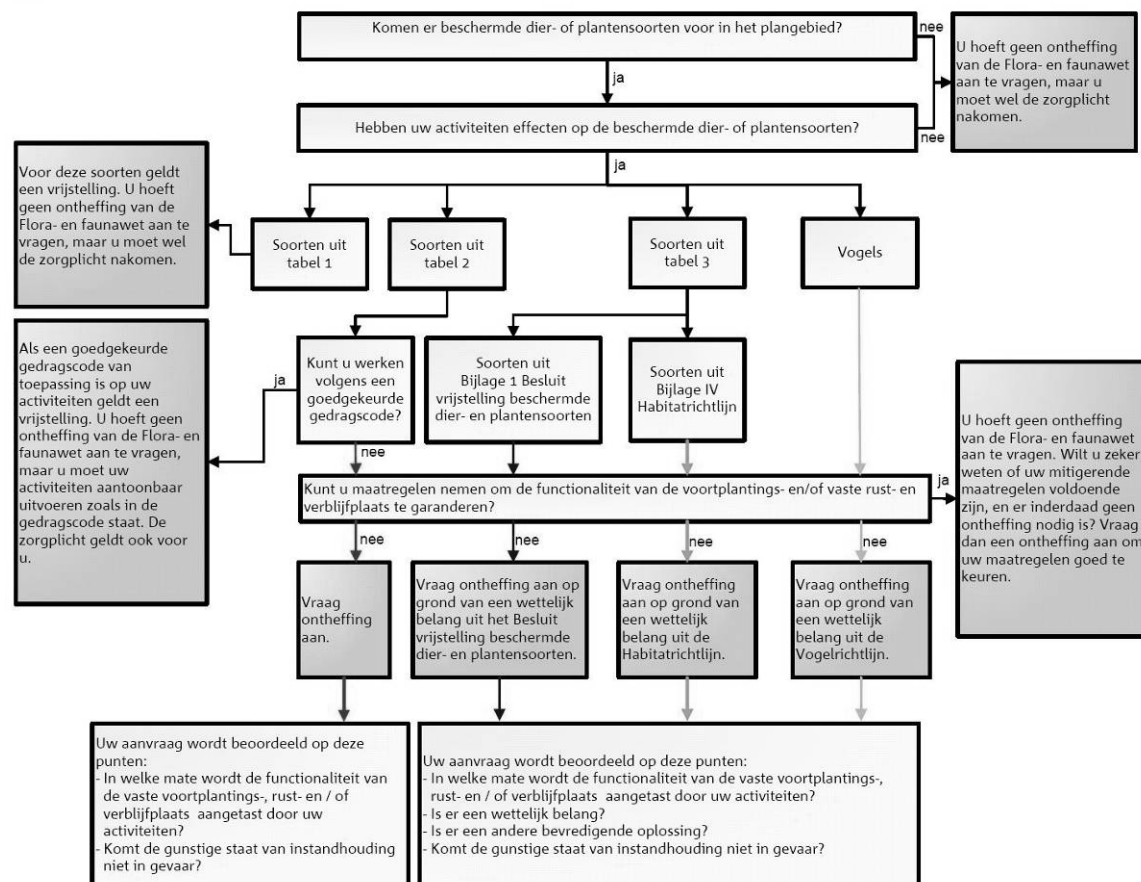
- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Beoordeling Dienst Regelingen

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor het verkrijgen van een ontheffing voor die soorten dan ook zeer beperkt, met name voor vogels¹.

Toetsingsschema Flora- en faunawet (Bron: Dienst Regelingen 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet).

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de Minister van EL&I ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd;

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.

Bijlage 3: Instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebied Drentsche Aa

		SVI Landelijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal paren
Habitattypen						
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	--	>	>		
H2320	Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	-	=	>		
H3160	Zure vennen	-	=	>		
H3260A	Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)	-	>	>		
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	>	>		
H4030	Droge heiden	--	=	=		
H5130	Jeneverbesstruwelen	-	=	>		
H6230	Heischrale graslanden	--	>	>		
H6410	Blauwgraslanden	--	>	>		
H7110B	Actieve hoogvenen (heideveentjes)	--	=	>		
H7140A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	--	>	>		
H7140B	Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	-	>	>		
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	-	=	=		
H9160A	Eiken-haagbeukenbossen(hogere zandgronden)	--	>	>		
H9190	Oude eikenbossen	-	=	=		
H91D0	Hoogveenbossen	-	>	>		
H91E0C	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	-	>	>		
Habitatsoorten						
H1099	Rivierprik	-	=	=	>	
H1134	Bittervoorn	-	= (<)	=	=	
H1145	Grote modderkruiper	-	=	=	=	
H1149	Kleine modderkruiper	+	=	=	=	
H1166	Kamsalamander	-	>	>	>	
Broedvogels						
A153	Watersnip*	--	=	=		100
A275	Paapje*	--	>	>		10
A338	Grauwe Klauwier*	--	>	>		10

Legenda

SVI landelijk	Landelijke Staat van Instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig)
=	Behoudsdoelstelling
>	Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling
=(<)	Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft 'ten gunste van' formulering
*	Complementair doel